

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Med detta nummer följer bilaga.

HERTHA

TIDSKRIFT FÖR DEN SVENSKA
KVINNORÖRELSEN
UTGIVEN AV FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET
❧ REDAKTÖR: ELLEN KLEMAN ❧

ARGANG 14
DECEMBER
1927

**internationella
kooperativa
alliansens
historia**

av
HANS MÜLLER

Pris 4: -- kr.
I varje bokhandel.

**Koop. förbundets
b o k f ö r l a g**

HUSMODERN

köper

Bomullsgarn och Vävnader

från

**Gefle Manufaktur A.-Bol.
STRÖMSBRO**

och vet att hon erhåller
det bästa möjliga för sitt

HEM

**Svanens vävnader bästa vävnader!
Gefle garn bästa garn!**

Elektrisk belysningsarmatur
Belysningsglas - Hushållsglas
Prydnadsglas.

Western Electric's radiomateriel
och dammsugare - "Eveready"
anodbatterier o. ringledningsele-
ment- Bil- o. Radioackumulatörer
Laddningsstation

BÖHLMARKS

HUVUDKONTOR: STOCKHOLM SÖ.
UTSTÄLLNINGSLOKALER:
Normalmstorg 4 - Högbergsgatan 19-25

REYMERSHOLMS KRONOLJA

bästa och billigaste matlagings- och salladolja 1/2 lit. kr. 2:- 1/4 lit. kr. 1.10

Telefoner
539 · 8326 · 5619
Malmö

Perslow's

**Siden- &
Manufakturaffär**
Största urval nyheter

HERTHA

ARGÅNG XIV

DECEMBER 1927

HÄFTE 10

Behörighetslagens tillämpning.

Sedan den 1 juli 1925 har lagen om kvinnas behörighet till statens ämbeten och tjänster haft gällande kraft. Med tillämpning av denna lag ha kvinnor i en del fall utnämnts till tjänster inom undervisningsväsende och administration, vilka tidigare skulle ha varit stängda för dem. Vid några tillfällen ha kvinnor hos regeringen med framgång överklagat utnämningar, där de funnit sig förbigångna. Det senaste och kanske mest uppmärksammade av dessa fall inträffade i början av innevarande år, då ej mindre än 49 kvinnliga förste postexpeditörer och postexpeditörer hos Kungl. Maj:t överklagade utnämningar av tre män i postassistentbefattningar. Regeringen upphävde sedermera denna utnämning och uttalade tillika, att kvinnliga befattningshavare böra få tillfälle att genom tjänstgöring på olika platser och under skilda förhållanden meritiera sig för assistentbefattningar och högre tjänster i postverket. Generalpoststyrelsen har därefter gått i författning om att bereda kvinnliga tjänsteinnehavare jämte manliga sådan möjlighet. Vid statens järnvägar ha nyligen vid tillsättande av trenne kontorsskrivartjänster en kvinna blivit utnämnd i denna grad och hennes utnämning har sedermera, trots överkla-

ganden, fastställts av Kungl. Maj:t. Järnvägen har liksom posten nu anordnat praktisk utbildning för att bereda såväl kvinnliga som manliga befattningshavare tillfälle att meritiera sig för tjänster av kontorsskrivargrad och högre.

Även på annat sätt har det emellertid under den gångna sommaren och hösten varit anledning att observera kvinnornas ställning vid kommunikationsverken. Såväl post som telegraf ha nämligen kungjort om mottagande av nya assistentelever, men i båda fallen ha dessa assistentkurser öppnats endast för manliga inträdessökande. Detta innebär att då generalpoststyrelsen och telegrafstyrelsen anse behov föreligga att söka nya adepter till assistentbefattningar och högre tjänster inom resp. verk, de alltjämt tänka sig att detta behov skall fyllas uteslutande av manliga aspiranter. Kvinnliga sökande få inte ens tillfälle att tävla om inträde vid kurserna i fråga. Att behörighetslagen åsidosättes genom ett sådant förfarande är uppenbart. Denna lag förutsätter fri och öppen tävlan mellan män och kvinnor inom stats-tjänsten. Hindras nu kvinnor på vissa områden av statsverksamheten från att förvärva den kompetens, som är första förutsättningen för befordran i

tjänst, blir bestämmelsen om behörighet endast ett tomt sken.

Två framställningar i denna sak ha gjorts hos Kungl. Maj:t. Fredrika Bremerförbundets skrivelse med hemställan om åtgärder för att på här ifrågasvarande område av statstjänsten hävda kvinnas rätt att förvärva behörig kompetens ingavs i november och finnes avtryckt på annan plats i detta häfte. I dagarna har de kvinnliga kår sammanslutningarnas centralråd hos regeringen hemställt att den för tillträde till assistenttjänster och högre befattningar inom post- och telegrafverken erforderliga fackutbildningen måtte göras tillgänglig för såväl kvinnliga som manliga sökanden i fri och öppen tävlan.

Det är uppenbart, att tillämpningen av behörighetslagen kräver en nog så påpasslig uppmärksamhet från de intresserade kvinnoorganisationernas sida.

Kvinnlig polis i Storbritanien.

Översättning från förf.:s manuskript.

I den redogörelse som här i korthet lämnas för den kvinnliga polisen och dennas arbete är det av vikt att fastslå vad som menas med en poliskvinna och att klargöra skillnaden mellan poliskvinnan och polissystemen, »The matron» som hon kallas i England.

Poliskvinnan har legalt samma ställning som polis mannen: hon är medlem av polisstyrkan och avlägger konstupelsen; hon avlönas från ordinarie anslag till polisen, med 50 proc. från staten och 50 proc. från kommunen;

hon har rätt till pension; hon lyder under »The Chief Konstable» som bestämmer kvalifikationerna i fråga om anställning, ålder, längd, kropps fysik, uppfostran etc.; utbildningen — denna försiggår i Storbritannien gemensamt med de manliga poliserna; tjänstevillkoren — dessa fastslås genom förordningar om tjänstegrad och befordran, antal, anställning, tjänstetid, avlöning och ersättningar, dräkt och utrustning, disciplin; åligganden — vilka fastställas i förordningar som utgå som polisorder.

»The police matron», polissystemen, användes inom polisen för efterspaning, eskort och bevakning av kvinnliga fångar i polishäktet. Flertalet engelska »matrons» städa även polisbyråerna, och på många håll äro de hustrur till polismän. De subordinera under männen och ha inget eget ansvar eller någon auktoritet. Dessa åligganden (efterspaning, eskortering, bevakning) utövas i fråga om manliga fångar av polismän, men vi anse att där det finnes anställd kvinnlig polis bör denna vara ansvarig för »the matrons». Eskortering av och uppsikt över kvinnor på sjukhusen (själv mordskandidater) få endast utövas av polisen; en »matron» får ej göra detta utan måste därvid vara beledsagad av en polisman, om ingen poliskvinna finnes.

Kvalifikation: Åldern för inträde i polisen är i Storbritannien mellan 25 och 30 år. För tjänst i uniform fordras en minimilängd av fem fot, fyra tum (engelskt mått). God kropps fysik är ett villkor och att ha godkänts vid läkarundersökning.

Utbildning: Konskapsfordringarna för inträde i polisstyrkan äro i fråga om polismännen inte särdeles höga, men det begäres att poliskvinnorna skola ha någon erfarenhet av socialt arbete och äga tillräckliga kunskaper för att avfatta rapporter. Polisarbetet kan endast läras genom polisen; många av polisskolorna i de större städerna ge en förträfflig träning åt de kvinnliga rekryterna tillsammans med de manliga i elementärt ordningsväsende och i observering av förhållandena på gator, i danslokaler, offentliga lokaler i övrigt, biografier o. s. v. I den mån antalet högre kvinnliga polisfunktionärer ökas är det att hoppas att dessa komma att instruera de kvinnliga rekryterna i den kvinnliga polisens speciella åligganden.

Tjänstevillkoren skola, hoppas man, standardiseras för den kvinnliga polisen liksom detta gjorts för den manliga så att en kvinna, som vinner inträde i polisen, må kunna räkna med likformigt goda tjänstevillkor.

Tjänsteåliggandena äro naturligtvis den viktigaste frågan av alla; de kunna i stort taget uppdelas i två kategorier:

1:o: utomhusarbete, i uniform, på gator, järnvägsstationer, parker och andra offentliga platser i syfte att förekomma omoral och sedeslöst beteende gent emot unga flickor samt till skydd av barn i skolåldern — och ännu yngre — mot skadegörelse. Uniformerade poliskvinnor vittna om att uniformen inger dem en känsla av säkerhet och auktoritet och tjänar dem som skydd mot obehag, eventuellt

överfall, vid utövandandet av deras tjänsteplikter;

2:o: i vanlig dräkt för att göra undersökningar av privat natur såsom i fråga om fördolt havandeskap, fosterfördrivning, barnamord, handel med narkotiska medel, handel med kvinnor och barn, ficktjuvar etc.; för att förhöra kvinnor, flickor och barn, antingen dessa äro offer för eller endast vittnen till saken, i sexuella mål och vid varje fall av osedlighetsförbrytelse eller våldtäkt; för att närvara vid domstolsförhandlingarna närhelst kvinnor eller barn äro invecklade i målet.

Ett ögonblicks eftertanke endast måste bibringa varje människa den övertygelsen att dessa åligganden böra fyllas av kvinnor för kvinnor och att, som de äro polisåtgärder, måste de utövas av poliskvinnor.

Förebyggande arbete betraktas i Storbritannien som polisverksamhet, men förebyggande arbete med avseende på unga prostituerade kan ej utföras av manlig polis, och icke-officiella, filantropiska kvinnor kunna ej härvid ingripa effektivt. Även på grund härav behövs kvinnlig polis.

Skyddsarbete i barnens intressen utföres likaledes bättre av en kvinna än av en man. Det har visat sig att de kvinnliga poliserna i större utsträckning är polismannen lyckats avskräcka den manliga sedlighetsförbrytaren från hans syften. I rättfärdighetskänsla gent emot den unga kvinnan och det lilla barnet måste även var och en erkänna riktigheten av att det bör vara poliskvinnor som förhöra offren och vittnena i alla sexuella mål.

Har man en gång kommit till att det

ges vissa polisärenden, som måste handhas av kvinnor, följer allt övrigt av sig självt — nödvändigt antal anställda kvinliga poliser med därför nödiga kvalifikationer, utbildning, tjänstevillkor.

EDITH TANCREDE.

F.-B.-F:s yrkesskola i Stockholm 10 år.

En god och redlig arbetsinsats behöver inte något decenniumsjubilerande som stimulans. Men det är helt naturligt att en viss avrundad tidsperiod av verksamheten föranleder ett tillbakablickande till startpunkten, också att ett behov väckes av att för en stund samla dem som i intresse för saken, under den tid som gått, givit sina krafter för att bära den framåt.

I denna anda anordnades den 19 nov. en liten festlig sammankomst i F.-B.-F:s yrkesskola i Stockholm, Smålandsgatan 20. Tio år hade gått sedan skolans invigningsdag.

Styrelsens ordförande, dr Karolina Widerström berörde i ett vackert tal idén och syftet med skolan; en av de unga eleverna bringade lärarne sin och kamraternas tack; till sist framfördes av undervisningsrådet Fredriksson ett tack till skolans styrelse.

Därefter samlades alla kring tebordet och en stunds angenäm samvaro vidtog.

Maikki Friberg

En av förarna i finsk kvinnorörelse har gått bort. Den 6 november släcktes Maikki Fribergs verksamma liv.

Åttiotalet, genombrottstiden för så mycket av nya idéer och krav, blev bestämmande för Maikki Fribergs utveckling. Med sin eldiga själ omfattade hon det rättfärdiga i ropet på kvinnornas frigörelse, och som aktiv kämpa ställde hon upp sig i striden. En tid var hon redaktör av tidskriften *Nutid*, den finska kvinnorörelsens organ, senare övertog hon nykterhetstidskriften *Kylväjä* och till sist, under en tid av tjugotvå år, utgav hon *Naisien Ääni*, hennes egen finskspråkiga kvinnosakstidning som skulle nå även de finsktalande kvinnorna i hennes land.

I kvinnosaksorganisationerna intog Maikki Friberg en bemärkt plats; i Kvinnosaksförbundet *Unionen* var hon ordförande.

Bland Finlands kvinnor står en plats tom efter en av dess mest verksamma andar. »Berta är hon, den varmhjärtade och hjälpsamma vännen och arbetskamraten», slutar Annie Furuholm sin minnesruna över henne i *Astra*.

E. K—n.

Kommunal flickskola

Länge ha förslag till förändrad ställning för de högre flickskolorna varit under debatt. Det allmännas skyldighet att åtaga sig flickornas undervisning lika väl som gossarnas har hunnit bli i princip fastslagen, och diskussionen rör sig numera om sättet och vägarna för att tillgodose flickornas rätt. Skolkommissionen räknade med att deras undervisning skulle ske i statliga läroanstalter, och dess förslag upptog även en grupp speciellt för flickor avsedda skolor, vilka tänktes kunna bevara några av de drag, som skiljer den åttaklassiga flickskolan från nuvarande statsläroverk, främst då dess mindre forcerade arbetstakt, dess frihet från examen och dess s. k. normalskolekompetens.

I det kungl. förslag till omorganisation av skolväsendet, som förelades årets riksdag, saknas denna grupp. Flickor få tillträde till gossläroverken, och de fyra föreslagna och nu beslutade statliga flickläroverken, liksom det fåtal dylika som riksdagen tänkte sig successivt upprättade, organiseras som övriga statsläroverk, d. v. s. med realskola — realexamen, gymnasium — studentexamen. Härom är i och för sig inte annat än gott att säga. Kanske behövas flera flickläroverk av detta slag och säk er l i g e n böra de upptaga flera av statsläroverkens linjer, framför allt den på fyraårig grundskola byggande realskolan. Den åttaklassiga flickskolans typ skulle som hittills förekomma endast i en statsskola: Statens normalskola, samt i övrigt som

statsunderstödda privatskolor. Dessa skulle bibehålla sina organisatoriska olägenheter med höga terminsavgifter och svårlösta problem rörande lärarpersonalens rättsliga och ekonomiska ställning. Ävenledes måste de, om det än ligger mycken överdrift i talet om deras »indragning» och »död», starkt influeras av att statsläroverken öppnas för flickor utan att samtidigt den speciella flickskolans typ får en allmän skolas ekonomiska fördelar. Ecklesiastikministern uttalade emellertid i propositionen sympatier för en k o m m u n a l f l i c k s k o l a. Riksdagen gick längre och anhöll hos K. M:t om förslag till en dylik skola vid nästa års riksdag.

Sedan några veckor föreligger som bekant utredning och förslag i denna fråga av »1927 års skolsakkunniga»: generaldirektör Bergqvist, undervisningsrådet Wallin och rektor Nordfelt. De påpeka, hurusom tanken på en kommunal flickskola framfördes i utlåtanden om skolkommissionens betänkande, i första hand av generaldirektör Bergqvist, och huru denna skola sedan särskilt under årets riksdag från olika håll förordats. Dels hade detta skett i avsikt att bevara den bildningstyp den nuvarande flickskolan representerar, dels hade den kommunala mellanskolan anvisats som förebild i ekonomiskt-administrativt hänseende. De sakkunnigas arbete hade därför »äsyftat att med den kommunala mellanskolan som förebild i ovan angivna avseende utforma en skoltyp, som syf-

tar till väsentligen samma art av studiemål som den åttaklassiga högre flickskolan». Deras betänkande omfattar förslag till stadga, undervisningsplaner, kungörelse angående avlöning åt lärare samt angående statsbidrag för kommunal flickskola.

Den nya skolan har fasta konturer, och man återfinner i utformade förslag många av tidens värdefulla uppslag på undervisningens och uppfostrens område. Mycket av det man längtat efter eller mera sporadiskt försökt tillämpa i det dagliga skolarbetet; mycket av det, som skolfolk i dessa dagar framfört som önskemål, är här avsett att bli gällande författning. Vid läsningen av stadga och motive-ring säger man sig ofta med tillfredsställelse: »Just så är det vi ville ha det.» Den omläggning av skolans inre arbete, som det i den kungl. propositionen talades om, har här ryckt ett steg närmare livet. Här står — i stadgar och paragrafer — att undervisningen skall i första hand tillse, att den harmoniska utvecklingen av lärjungarnas anlag och förmögenheter icke må stå tillbaka för inhämtandet av minneskunskaper; att i samtliga klasser bör åt undervisningen givas form av efterlärjungarnas krafter avpassade sammanhängande arbetsuppgifter ägnade att väcka deras arbets-håg och öva dem i arbete på egen hand, att de olika ämnena böra planmässigt

och ingående förbindas med varandra, att de kursfördelningar, som till huvudsaklig ledning äro bifogade, icke må betaga den enskilde läraren rätten att giva sitt arbete den planläggning, som han kan finna ändamåls-enlig o. s. v. Vidare föreligga utformade förslag till elevernas självstyrelse. Här föreslås 15 idrottsdagar pr läsår utom de vanliga lovdagarna, här ges möjlighet till »fri flyttning» och framför allt: skolan bygger på en linjedelning, som borde kunna bli en verkligt betydelsefull reform.

För att den kommunala flickskolan skall bli den goda arvtagare till den åttaklassiga, som ovan antydda sidor av förslaget ge förhoppning om, måste emellertid åtskilligt i den föreslagna yttre ramen ändras.

Enligt stadgans första paragraf tänkes skolan som en överbyggnad till den egentliga folkskolan med ändamål att bereda kvinnliga lärjungar, som genomgått sexårig lärokurs i någon av folkskolans huvudformer, tillfälle att »inhämta ett högre mått av allmän medborgerlig bildning med hänsyn tagen till den kvinnliga ungdomens egenart och att därvid tillika i större eller mindre utsträckning förbereda lärjungarna för praktisk verksamhet, särskilt inom hemmets område.» Detta betyder skolor byggda på sexårig grundskola, vilka i jämförelsevis långsam takt (= »hänsyn tagen till den kvinnliga ungdomens egenart») skulle ge det bildningsmått, som den nuvarande flickskolan avser, och liksom denna

utan examen föra till viss formell kompetens.

De sakkunniga räkna med sex årsklasser för ett tillfredsställande uppnående av avsett resultat, vilket alltså innebär, att den allmänt medborgerliga bildningen eller »förberedelsen till praktisk verksamhet särskilt inom hemmets område» skulle nås först vid 19 å r s å l d e r eller efter 12 s k o l å r.

Finns det verkligen många flickor i Sveriges rike av dem som ej gå gymnasievägen, vilka kunna ha råd och lust till eller verklig fördel av en så lång skoltid?

Visserligen föreslå de sakkunniga som en konsekvens av riksdagens givna uppdrag även en femårig skola ledande till s a m m a formella mål. Hur detta kan tänkas möjligt är svårt att förstå, då skolorna äro identiskt lika i de fyra första årsklasserna och skilja sig genom att den sexårigas två sista årskurser ersättas av en ettårig kurs i den femåriga. De sakkunniga räkna också själva med, att denna skola blir såväl kvantitativt som kvalitativt avsevärt underlägsen den sexåriga.

Att under sådana förhållanden, så som förslaget gör, lägga valet mellan fem- och sexårig skola i kommunernas hand kan leda till underliga konsekvenser. Om t. ex. Köping upprättade en sexårig kommunal flickskola och Arboga en femårig, skulle det taga två år för en köpingsflicka, som slutat fjärde klassen, att uppnå normalskolekompetens, under det att hon i Arboga skulle nå den på ett år. Och ger så den femåriga skolan icke avsedd

realkompetens, så synes det bra nog orättvist, att arbogaflickan får en mindervärdig utbildning. Vill man äntligen pröva en femårig skola, så torde de båda typerna böra göras jämförbara genom att förekomma som parallellinjer i samma skola. Skulle det då visa sig, att den femåriga kan gema, än man väntar, synes den sexåriga böra trängas tillbaka. Ty en avkortning av här föreslagen skoltid måste på allt sätt eftersträvas.

Enklast och bäst synes förlängning dock kunna undvikas, genom att kommunal flickskola även göres sjuårig på fyraårig grundskola. De sakkunniga utgå ifrån, att 1927 års riksdag avsett en kommunal flickskola byggd endast på sexårig grundskola, men påpeka, att den framlagda undervisningsplanen för sexårig skola i väsentliga delar låter sig tillämpa även på sjuårig. Det är helt visst ett berättigat krav, att också åt den kommunala flickskolan ges möjlighet för anknytning till folkskolan på det dubbla sätt, som riksdagen beslutat för flertalet allmänna läroverk. I detta avseende kunna ortsintressen behöva tillgodoses; ett allmänt kommunalt önskemål för endera anknytningslinjen bör få göra sig gällande vid inrättandet av en kommunal flickskola och tas med i räkningen, när riksdagen skall fatta beslut om riktlinjerna för ifrågavarande skola.

För ögonblicket står som flickornas viktigaste krav på skolorganisationen, att de icke bli sämre ställda än gossarna i fråga om anknytningslinjer på fyraårig grundskola.

Det förefaller som om, med möjlighet till även sjuårig kommunal flick-

skola ungefär av här föreslagen art, icke blott flickornas skolproblem utan även flickskolornas problem kunde erhålla en i stort sett tillfredsställande lösning. Förslaget räknar nämligen med att privata skolor skulle kunna övertagas av kommunerna och lärarinorna därvid överflyttas i ordinarie kommunal tjänst med samma löne- och tjänsteställning som lärarna vid kommunala mellanskolor.

Vid sidan av kravet på dubbel anknytning till folkskolan inställa sig önskemål om att förslagets organisatoriska nyhet: linjedelningen icke måtte fastslås utan ändringar.

Förslaget ter sig i korthet på följande sätt: I skolans fyra lägsta klasser följas alla elever åt i samtliga ämnen. Enda valfrihet utgöres av det tredje språket, som i fjärde klassen (= tionde skolåret) inträder med tre veckotimmar. Därefter sker uppdelning i en teoretisk och en praktisk linje. Inom vardera av dessa studeras tre kärnämnen, lika för båda linjerna, nämligen svenska, historia och ett främmande språk samt dessutom halva tiden hälsolära och halva tiden ekonomilära, vartill kommer kristendomskunskap med en veckotimme. Utom kärnämnen är eleven skyldig att deltaga i undervisningen i ett fixerat antal tillvalsämnen. Å den teoretiska linjen gäller det tre teoretiska ämnen. Å den praktiska väljas antingen två praktiskt husliga ämnen eller en grupp s. k. handelsämnen. Härtill kommer för elever å båda linjerna musik, gymnastik och teckning samt för alla utom för den, som har hushållsgöromål och söm-

nad som tillvalsämnen, en kortare kurs i dessa ämnen.

En dylik linjedelning skulle fylla ett länge känt behov i våra flickskolor. Det skulle bli möjligt att bereda dem, som inte passa för överstadiets många teoretiska ämnen, arbetsglädje och utvecklingsmöjlighet under praktiskt arbete, utan att de behöva ryckas från kamrater och miljö. De mera teoretiskt begåvade skulle få ägna sig åt en mindre grupp av ämnen: ett önskemål, som ofta uttalas i våra högsta klasser.

Granskar man närmare förslagets detaljer, synas emellertid en del bestämmelser verka bindande och hindra ett rätt utnyttjande av skolans intentioner.

Den teoretiska linjen tyckes bliva bra nog tyngd av praktiskt arbete, och den praktiska förefaller i viss mån opraktisk.

Det synes icke vara meningen, att någon skall kunna studera mera än tre teoretiska tillvalsämnen. De obligatoriska praktiska ämnena och övningsämnena taga 10 veckotimmar (av 30—34 alltefter tillvalda ämnen) i anspråk även å den teoretiska linjens differentierade stadium, och rektor äger befria från endast ett praktiskt ämne. De teoretiska ämnena äro avsedda att ge tid till mera omfattande enskilda arbeten, för vilka tilltalande förslag ges. Följden blir, att ingen kan välja hela den naturvetenskapliga ämnesgruppen (biologi, fysik-kemi, matematik och geografi), vilket väl på skolstadiet borde vara möjligt. Ingen får därför fullt ut nytta av att dessa ämnen »planmässigt och ingående förbin-

das med varandra», så som metodiskt förordas och som kursplanerna ge god möjlighet till. Ingen kan heller med endast tre tillvalsämnen skaffa sig den högre kursens kunskaper i de ämnen, som t. ex. postverket fordrar betyg uti: tre språk, matematik och geografi. Flera brister kunde anföras i detta hänseende. Här borde alltså, lämpligast genom bortval av praktiskt arbete, ges möjlighet att välja en något större ämnesgrupp.

Ett utbyte av kärnämnen läte väl även tänka sig. Det synes då ligga närmast till att dela historiekursen i en obligatorisk kurs och en tillvalskurs.

På det hela tyckes inom tillvalsämnen den obligatoriska kursen ge det minimum av allmänbildning, som man kan ha rätt att begära i en skola av detta slag. Ett undantag utgör dock ämnet fysik, där kursmomentet ljus- och ljudfenomen faller helt inom den valfria kursen.

Den praktiska linjen skulle avse »att i större eller mindre utsträckning förbereda lärjungarna för praktisk verksamhet särskilt inom hemsömmets område». Detta skulle ske genom ämnena hushållsgöromål, sömnad, vävning, barnavård och trädgårdsskötsel. För stadshem torde vävning vara utan praktisk nytta och falla inom lyxgöromålens ram. Trädgårdsskötsel passar icke överallt, och om barnavårdens lämplighet som skollämne uttalas mycken tvekan t. ex. från läkarhåll. Vad däremot kvinnorna i nutidens stadshem behöva och vad de nu taga itu med utan varje undervisning är allehanda hantverkssysslor. Om på den prakti-

ska linjen flickorna kunde få lära sig att hantera en snickares och en tapetserares verktyg, att föra en målarpensel och blanda till färg, att handskas med läder t. ex. i bokbinderi, skulle det för många bli av påtaglig praktisk nytta. Vid planläggande av detta något »plockiga» ämne skulle helt säkert en erfaren husmor vara den rätta sakkunniga. Det gäller inga yrkeskurser, det gäller ej att bli så skicklig, att man kan taga betalt för sitt arbete, utan att kunna reda sig med sitt eget till minskande av sina utgifter: hemkvinnornas största inkomstkälla.

Handelsämnenas värde är svårt att bedöma. Man frågar sig, om affärs-korrespondens, bokföring, handelslära och handelsrätt samt näringsgeografi komma att ge bättre framtid på kontorsbanan än den teoretiska linjens språk, matematik och geografi, eller om de skola underlätta studierna vid en handelsskola.

Men detta borde framtiden få utvisa, genom att de praktiska ämnen, som kursplanerna upptaga, anges som exempel på dylika, så att det stode skolorna fritt att upptaga andra intill dess rikare erfarenhet vunnits.

För egen del måste jag med glädje hälsa, att en praktisk linje föreslås och att för densamma utlovas viss kompetens. Det är att hoppas, att många vägar måtte stå öppna för dem, som valt denna linje, ty som skollinje kommer den otvivelaktigt att passa utmärkt för många flickor. Det vore sorgligt, om den skulle visa sig för teoretiskt svag för just de praktiska utbildningsvägarna, t. ex. för skolköksseminarierna.

Rörande lärarnas ställning må här till slut framhållas endast följande. Sakkunniga ha följt bestämmelserna för den kommunala mellanskolan beträffande lärarna i praktiska ämnen och övningsämnena, vilket innebär, att dessa, trots den stora betydelse dessa ämnen skulle få i den kommunala flickskolan, icke skulle kunna vinna ordinarie anställning, icke erhålla ålderstillägg å lön och endast i undantagsfall skulle äga pensionsrätt. Detta är en så påtaglig brist i förslaget, att den borde avhjälpas, även om pågående utredningar delvis föregreppos. Skall den praktiska linjen vinna framgång, bör den få börja under i allo gynnsamma förhållanden. Den tarvar icke minst, att dess lärare ha en trygg och säker ställning.

För ämneslärarinnor göra däremot de sakkunniga, som ju varit utslutande manliga, en principiell förändring i det att rörande tjänstgörings-skyldighet föreslås en skillnad mellan manlig och kvinnlig lärare, som icke existerar i kommunala mellanskolor, eller resp. 24—28 t:r (= manl. och kvinnl. adjunkts) och 22—26 (= ämneslärarinnas vid statssamskola). Ett dylikt införande även i kommunal skola av formellt mindre krävande (=lägre) kvinnliga tjänster må man hoppas icke blir verklighet.

GRETA STENDAHL.

Anna Ljungberg

Från en ovanligt mångsidig, rik och gagnande livsgärning borttrycktes fru Anna Ljungberg i Jönköping den 5 oktober i en ålder av femtio-sju år. Ett mönster såsom maka, moder och husmoder, en dugande kraft inom affärs-livet deltog hon tillika under en följd av år livligt i hemstadens kommunala liv av vars spörsmål hon var varmt intresserad. Sedan 1921 tillhörde hon Jönköpings stadsfullmäktige och var sedan samma år suppleant i länets landsting. Vidare tillhörde hon folkskolestyrelsen och var suppleant i styrelsen för stadens högre folkskola.

Hennes intresse, begåvning och stora arbetsförmåga gjorde sig även gällande inom föreningslivet; speciellt inom kvinnoföreningarna i staden och hon var en av de fem kvinnliga stadsfullmäktige, som hösten 1922 togo initiativ till bildande av en Fredrika-Bremer-Förbundskrets i Jönköping. Från första början tillhörde hon också dess styrelse, först som sekreterare och sedan som kassaförvaltare, och nedlade i båda dessa funktioner ett nitiskt och synnerligen värdefullt arbete. Sedan femton år var hon ordförande och den drivande kraften i »Kamratföreningen», en sammanslutning av f. d. elever i den forna Storckenfeldtska flickskolan i Jönköping, och i Husmoderföreningen var hon v. ordförande.

Personligen åtnjöt Anna Ljungberg stor aktning och sympati. Hennes varmhjärtade intressen och gedigna karakter förskaffade henne en stor och tillgiven vänskrets som alltid med djup saknad skall minnas henne.

E. A.

Skolliv och sjäsliv

Den som tidigare än någon annan i vårt land, och fullt självständigt, upptäckt det område, som numera går under den gemensamma benämningen den nya psykologien, är utan tvivel Emilia Fogelklou. Går man tillbaka till hennes tidigare arbeten, särskilt essay-samlingen »Medan gräset gror», häpnar man över den insikt i själskunskapens lagar hon redan här besitter. När hon för några år tillbaka gav ut en samling studier »Från själens vägar», var det huvudsakligen religionspsykologi hon här sysslade med. Den i år utkomna boken »Skolliv och sjäsliv» är mera en vardagslivets kartografi. Förf. rör sig här på de allfarvägar vi samtliga få lov att färdas på som samhällsvarelser. Men det är det egendomliga med den psykologi, Emilia Fogelklou företräder, att den, hur hon än bär sig åt, blir religiös psykologi i vidare mening. Och om någon med sanning kunde göra den satsen till sin, mens naturaliter kristiäna, själen är kristen av naturen, så är det hon. Det är därför hennes författarskap framstår som ett varsel om nya tider. Utom och bortom och under de skiftande formuleringarna söker Emilia Fogelklou de själsliga skeenden, som ytterst ligga till grund för och söka sitt uttryck i de åsiktsbildningar, vi är vana att kalla för dogmer. För henne existerar helt enkelt inte begreppet, skilt från det subjektiva medvetandet, och dess innehåll blir därför aldrig renodlat intellektuellt.

Skolliv och sjäsliv av Emilia Fogelklou.
Albert Bonniers förlag.

Skolliv och sjäsliv — när man ser titeln, skulle man tro, att författaren menar de båda som en motsättning, och i en del fall gör hon nog det. De pedagogiska problem hon här diskuterar, äro de för alla generationer evigt aktuella: hur skall kunskapsmeddelelse och uppfostran bli, inte två motsatta poler utan en enhet; hur skall rutin och spontanitet förenas till en levande och verksam arbetets rytm? Emilia Fogelklou framhåller särskilt övningsämnenas och gymnastikens betydelse ur karaktärssynpunkt och som livsbefrämjande faktorer i arbetet över huvud taget, om de ledas på rätt sätt. Och hon framställer på nytt den gamla sanningen, att den yttre hållningen inte bara är det passiva uttrycket för ett själstillstånd, utan att den också kan suggerera fram en ny sinnesstämning. De faktorer i det nutida skollivet, som hon anser vara de mest sjäslmördande, äro framför allt splittringen och jäktet, som återigen ge upphov till fruktan och otrygghet. Härigenom lägges grunden till en mindervärdighetskänsla, som kan lamslä en individ för hans hela liv. Hon konstaterar vidare det missförhållande mellan intresse och kunskapsstillägnelse, som gör den senare till en tung börda, ett blott medel för en examen, i stället för att den skulle ge individen verktyg i händerna för det kommande arbetsområdet såväl som för livet i nuet.

Men det är inte bara livet i skolan utan hela samlivet människor emellan, som Emilia Fogelklou vill se under en ny aspekt, vilken i grund och botten

inte är så ny, fastän maskinteknikens århundrade glömt av eller missaktat den:

»Om intellektet är den sida av själslivet, som hjälper oss tillrätta i tingens värld, så är det framför allt känslolivets växt och vård och hälsa, som hjälper oss till rätta i våra relationer till människorna. Som man kan vara trålbunden under ting och naturföreteelser, så kan man också gå klavbunden under sina människoförhållanden, oförmögen att finna sig till rätta i frihet och gemenskap.» — Allt för ofta förstå vi inte att reda oss med de elektriska batterierna inom oss själva, även om vi f. ö. äro aldrig så hemmastadda i ingenjörsteknik. Och det är denna oförmåga, som hämnar sig på alla samhällslivets områden.

Det är inte lätt att i några korta ord ge en antydan om innehållet i Emilia Fogelklous nya arbete. Det dusin uppsatser boken har, behandla olika, fastän med varandra sammanhängande frågor. Man får här en allmän orientering i uppfostrans problem, sådant det ter sig för nutiden, antingen det gäller de psykiska faktorerna i skollivet överhuvudtaget, eller Eros i skolåldern, eller det manuelle arbetets betydelse, »vägen genom händerna». I studien »Pestalozzi redivivus» får man en nästan novellistisk skizz av den schweiziske pedagogens idéer och livsöde, och kapitlet om bildningstypens skridning är ett allvarligt memento, på samma gång som det ger ett värdefullt perspektiv över olika tiders ideal. Skulle man våga sammanfatta tendensen i boken, skulle den te sig ungefär så:

Det i grund och botten aristokratiskt-intellektuella bildningsideal, som är så gott som allenahärskande, måste få vika för ett annat, där personlig duglighet inte är lika med examina och kunskap inte är detsamma som pappersmeriter. Det nya bildningsidealet liknar mera de gamla grekernas, där inte en själsförmögenhet fick utvecklas eller drivas på de andras bekostnad, utan målet var den harmoniska personligheten. Känslolivets askes — som inte betyder avhållsamhet utan övning eller träning, för att använda ett modernare ord, måste den unga generationen återigen få lära sig. En ny självbehärskning, som inte betyder att sätta sig själv i fängelse, utan som går ut på att veta använda och omförvandla sina möjligheter, måste återigen bli idealet, men inte som yttre tvång utan som erfaren levnadsvishet.

Detta bildningsideal kan inte uppstås i första hand via kungl. förordningar. Det kan bara bli verklighet genom den allmänna opinion, som var och en kan vara med om att skapa, och som ytterst måste vila på en allmängiltig själskunskap. Men den opinionen kan man inte ta sig, som man tar på sig färdiga kläder, och man får den inte kostnadsfritt. Den är djupt förbunden med den själens hållning, som var och en och på egen risk måste leva sig till. Principen om gemensamt ansvar kan inte verkliggöras annat än genom att var och en tar på sig sitt ensamma ansvar. Uppfostran slutar icke med skolan, och hela vår livsföring kommer att ytterst bestämmas av hur vi gå i land med den självuppfostran, som ingen skol-

ordning ensamt kan ge, fast det är säkert att i barndomen och ungdomen en grund därtill kunde läggas, genom att individens ögon tidigare öppnades till större aktgivande på och förståelse för sitt eget själslivs sätt att reagera.

Emilia Fogelklous bok är ett arbete, som inte kan undvaras av pedagoger och uppfostrare, antingen de äro lärare eller föräldrar eller på något sätt ha ansvar för andra människor. Och den är en utmärkt handledning för var och en, som har det minsta intresse av att lära känna sig själv.

ANITA NATHORST.

Fred och frihet.

Svenska sektionen av Internationella Kvinnoförbundet för fred och frihet anordnar sin fjärde upplysningskurs 7—11 jan. 1928 i Stockholm, Läkarsällskapets lokal. Hans excellens statsministern kommer att öppna kursen.

Bland talare, som lovat sin medverkan, märkas excellensen Löfgren, professor Otto Nordenskjöld, Göteborg, docent Axel Höjer, Lund, överbibeln dr M. Ehrenpreis, fru Anna Bugge-Wicksell, pastor Paul Sandegren, Stockholm.

Möjligen kommer förbundets generalsekreterare miss Mary Sheepshanks, Genève, att närvara och bidra med flera anföranden. Likaledes hoppas man på besök och medverkan från medlemmar i Lettland och eventuellt andra länder.

Åt frågor, som behandla ras- och befolkningsproblem, kommer särskilt utrymme att beredas.

Stockholms-Ro.

När för tolv år sedan den 30 november det vackra Ro på Lidingön, hemmet för äldre pensionerade lärarinnor, invigdes tyckte man att ett storverk ävägabrägs. Pengar, i den utsträckning de behövas för ett företag som detta, äro sannerligen inte att ta på hyllan. Inte anade väl heller någon — inte ens inom den energiska styrelsen, skulle jag tro — att knappast mer än ett decennium därefter skulle ett nytt Ro, vackert, bekvämt, hemligt som det första, stå färdigt i Stockholm med glada och lyckliga hyresgäster.

På dagen tolv år efter Lidingöhemmets invigning samlades i den vackra salongen i ett nybyggt fyravåningshus vid den likaledes nya Creutzgatan ute vid Kristinebergsområdet på Kungsholmen en skara inbjudna. Det var i de pensionerade lärarinnornas nya hem, S t o c k h o l m s - R o. Fröken Augusta Lithner, styrelsens ordförande, hälsade med strålände ansikte gästerna välkomna. Hon, inte minst, hade varit den kraftigt verkande faktorn till det nya företagets fullbordande, och lyckan över att stå vid målet lyste ur hennes drag. Men i sitt hälsningstal, i vilket fröken Lithner tackade alla dem som hjälpt till att bringa verket till sin fullbordan — från dem som med pengar och energiskt intresse för saken medverkat, från husets byggherre, arkitekten Sven Wallander, och till alla de handens arbetare som byggt upp, inrett och dekorerat det nu färdiga hemmet — nämnde hon främst fröken Anna Whitlock. Genom en

20,000-kronorsdonation hade fröken Whitlock givit det första kraftiga handtaget till insamlingen och nu — det var den stora överraskningen fröken Lithner hade att komma med på invigningsdagen av det nya Ro — hade fröken Whitlock ännu en andra gång donerat 20,000 kronor. Donationen skall utgöra en fond, vars räntor skola utgå som hyresbidrag till pensionärer i behov härav.

Tacksamheten för fröken Whitlocks stora och aktiva intresse för det nya lärarinnehemmet tog sig form av en spontan och varm hyllning av givarinna.

Den avlidna fröken Rosalie Sjöbergs storartade testamentariska disposition av 100,000 kr. till Ro omnämndes även med största tacksamhet av fröken Lithner.

Efter en liten fin och välsmakande lunch i den vackra matsalen vidtog gästernas inspektion av det stora huset. Enrumslägenheter och dubletter, alla med egen ingång och hall samt kökvrå, med duschar och en modernt inredd bostads alla bekvämligheter, upptogo husets fyra våningar; i källarvåningen badrummen och överst en stor takterrass, som när våren och sommaren komma säkerligen blir en härlig tillflykt smyckad av växter och blommor. I matsalen intages det obligatoriskt gemensamma middagsmålet, i övrigt kunna pensionärerna efter behag ordna med sina måltider och deras rymliga, fönsterförsedda kökvråar, som egentligen kunna nämnas små kök, underlätta i möjligaste grad med sin fyndiga inredning hushållsbestyren.

E. K—n.

Notisspalten.

Stadsfullmäktigeval i Halmstad.

På grund av att Halmstad från och med nyåret 1928 kommer att utvidgas genom att Nyhem, ett samhälle på omkring 4,000 invånare, införlivas med staden, ha nyval till stadsfullmäktige ägt rum den 27 november. Kvinnorna, som förut innehade 5 platser av de 40, bibehöll sitt antal. Valda blevo: 1:ste postexpeditören Karin Lundberg och folkskollärarinnan Helga Allinger från det moderata partiet, lärarinnan Olga Lindström och fru Sigrid Abrahamsson från socialdemokraterna, fru Hilma Hofstedt från kommunisterna.

Amsterdamkonferensen.

Internationella kvinnorösträttsalliansens fredsstudiekonferens ägde rum i Amsterdam den 17—19 november, med anslutning från tjugo länder och ett-hundrafemtio deltagare förutom holländarna själva. Av de experter i fredsarbetet som yttrade sig märktes främst direktören för N. F:s avrustningssektion M. de Madariaga samt Sir George Paish, den förre med mera ljus syn på förallandena, den senare djupt pessimistisk i sitt föredrag om folkens framtid. N e d m e d t u l l m u r a r n a, var i övrigt hans paroll, den enda lösning han såg på de ekonomiska mellanhavandens konflikt för folken.

Konferensens hedersordförande, mrs Chapman Catt, påminde i ett gripande tal vid avslutningsbanketten kvinnorna om att på dem vilade högsta ansvar för fredens sak, slutande med orden: Jag tror att när kvinnorna verkligen inse att deras uppgift är att arbeta för freden, skola de även nå sitt mål.

Det nyaste Amerika

En bok i stor oktav där mot omslagsbladets starkt grönbå himmelsrymd bruna skyskrapehuvar skjuta upp i futuristiskt djärvt perspektivtrots och U. S. A:s namnbokstäver i vitt dra sig snett nedåt, på en gång dekorativt och affärsmässigt nyktert.

Så ter sig bokens yttre, lyckligt funnet för en studie- och reseskildring som så friskt fångar Förenta Staternas liv av i dag i dess oförlikneliga ungdomsmod och stålstarka vilja — också i dess fruktansvärda hårdhet och hänsynslösa lyckojakt. Likt en klart klingande fanfar stiger den Nya Världens livsrytm, världen där tillvarons hetaste kamp virvlar upp, världen på gott och ont i våldsamt förstärkt skala, landet som i all sin sjudande uppbyggarlust och rastlösa hets inte hunnit bilda färdigt det egna folket ur ett hopgyttrat rasmaterial — 100-procentsamerikansen, bäraren av en framtidskultur.

Svenska Amerikaböcker har det inte varit ont om i dessa sista år, även om det dröjde länge nog innan man här hemifrån gav sig ut på upptäckarfärd i Fredrika Bremers spår. (I förbigående anmärkt, en nyckel till det moderna U. S. A. förblir hennes alltjämt charmerande friska skildring av 1850-talets Amerika, nu som bekant tillgänglig i urval under titeln *Det unga Amerika*.) Anna Lenah Elgströms och Gustaf Collijns Amerikabok torde såväl kvalitativt som kvantitativt höra till de mest givande.

U. S. A. Liv och teater av *Anna Lenah Elgström* och *Gustaf Collijn*. Albert Bonniers förlag.

Liv och teater lyder bokens undertitel. Den är riktig. Skildringarna av amerikansk teater finnas där, utan tvekan av direkt intresse för fackmannen — utöver det nöje den ger oss lite var. Amerikanskt liv pulserar genom hela boken. Städer, gatuvyer och perspektiv, skyndande massor — har Broadways mänskoströmmar under de blixtrande ljusreklamerna, »mindre en gata än en katarakt av flammande reflexer och rörelser», någonsin skjutit fram i slik bländande blyxtbelysning? — enstaka människor, ovanför mängden, de andliga jättarna, författare, konstnärer, sociala arbetare, dra förbi i fascinerande åskådlighet. Konturerna stå så skarpa och klara som hade ögat direkt och omedelbart fångat dem på näthinnan. Och dessa vimlande typer och människor äro samtidigt inifrån belysta, ha blivit levande människor vars sinnen, vilja och mål avslöja sig för oss.

Från »Vår Herres clown», den amerikanske prästmannen av Sinclair Lewis' Elmer Gantrytyp, föras vi i sällskap med nattkaféernas fantastiskt dekadenta gäster; »Haarlemscheiker» och boxartyper dyka upp; därifrån i högförnämt intellektuellt sällskap, H. L. Mencken och Sinclair Lewis, Harriet Monroe, Theodore Dreiser och Carl Sandburg; bredvid dessa puritanernas Nya-Englandsättlingar med den över åttioåriga författarinnan Lillie Buffum Chace Wyman som främsta typ för dessa gamla förnäma kulturpersonligheter, vilka leva i sin från nutida amerikanskt liv avskilda sfär; »de nya

negrerna» — närmast till att nämna efter Mrs Wyman som med abolitionisttraditionerna i blodet, befyndad och i vänskap förenad med de stora slaveribekämparna som hon var, ägnat en stor del av sitt liv åt arbete för negerns i praxis omsätta likställighet — »de nya negrerna», dessa unga författare av negerras, en Countee Cullen, Angelina Grimke, Georgia Douglas Johnson, alla leva de.

Svenskarna i Amerika, emigranterna ha fått sina särskilda kapitel; amerikanskan sitt, sedd under de många skiftande aspekter vilka det moderna Amerika betingar.

Boken är i sin helhet vad förf. benämmt två av de större avdelningarna: Amerikanskt kaleidoskop och Amerikanskt horoskop. Den ger över- och inblickar i det nyaste Amerikas liv, bilder fångade med konstnärens öga och psykologiskt säkra mänsko- och rasanalyser.

ELLEN KLEMAN.

Årsta en våning till.

Årsta, vår Stockholmsklubb, går städigt framåt. I gästrum och matsal är det ständigt full frekvens; vid luncherna har det blivit nödvändigt att aptera även hörsalen till matsal. Och flera gästrum ha måst anskaffas. Sju nya rum hålla på att inredas i våningen över den hittillsvarande klubbkalken. Denna våning kommer att medelst en smal trappa förbindas med den nedre, mellan de båda hallarna, och den nya våningen beräknas att när som helst kunna tagas i bruk.

F.-B.-F. angående kompetensen för vissa befattningar inom post- och telegrafverken.

Skrivelse till konungen.

Med anledning av att såväl generalpoststyrelsen som telegrafstyrelsen detta år anordna assistentkurser, som kungjorts tillgängliga endast för manliga elever (generalpoststyrelsens skrivelse till postdirektörer m. fl. av den 5 juli och telegrafstyrelsens skrivelse till stationsföreståndare av den 25 juni), anhåller Fredrika-Bremer-Förbundet att i underdånighet få anföra följande.

Lagen innefattande bestämmelser angående kvinnas behörighet att innehava stats-tjänst och annat allmänt uppdrag stadgar att kvinna beträffande behörighet till stats-tjänst skall med de undantag lagen anger vara likställd med man. Bland av lagen angivna undantag från den allmänna likställighetsregeln återfinnas inga som helst befattningar vid post- och telegrafverken. Lagens mening kan därför icke vara annan än den att beträffande samtliga befattningar vid dessa verk, således även beträffande assistenttjänster och högre befattningar, det skall råda fri tävlan mellan män och kvinnor. En otvetydig bekräftelse på riktigheten av denna vår uppfattning har kommit till uttryck i det kommunikationsministerns uttalande till statsrådsprotokollet av den sistlidne 17 september, vari på grund av överklaganden från kvinnliga tjänsteinnehavare hemställes om upphävande av generalpoststyrelsens beslut angående tillsättande av tre postassistenttjänster. Kommunikationsministern utgår i sitt yttrande från »säkerställande av en god och på likställighet mellan manliga och kvinnliga aspiranter grundad rekrytering av assistentbefattningar och högre tjänster i postverket» såsom en gällande princip och förklarar det vara uppenbart »att de kvinnliga tjänstemännen icke skola vara uteslutna från möjlighet att me-

ritera sig för sådana befattningar». Vad som sålunda blivit sagt till hävdande av kvinnors likställighet med män inom postverket gäller, principiellt sett, även beträffande telegrafverket.

Under sådana förhållanden kan Fredrika-Bremer-Förbundet ej anse annat än att lagens bestämmelser åsidosatts genom att, såsom ovan nämnts, såväl vid postverket som telegrafverket assistentkurser kungjorts tillgängliga endast för manliga elever. Med undantag för vissa telegrafkommissarietjänster är genomgående av assistentkurs en nödvändig förutsättning vid båda här ifrågavarande verk för att kunna befordras till assistentbefattningar och högre tjänster. Stänges för kvinnor möjligheten att förvärva

erforderlig kompetens för sådan befordran, blir själva grunden för mäns och kvinnors likställighet undanryckt och den rätt till fri tävlan, som genom behörighetslagen fastslagits, inskränkes på här ifrågavarande område av statstjänsten till en skenbestämelse.

Med stöd av vad som ovan anförts får Fredrika-Bremer-Förbundet därför i underdånighet hemställa

att Eders Kungl. Maj:t behåge vidtaga åtgärder för att hävda kvinnas rätt att förvärva kompetens för befordran till assistentbefattningar och högre tjänster inom post- och telegrafverken.

Från bokvärlden.

Två människöden. Blad ur släktkrönikan från gustaviansk tid, utgivna av *Sigröd Leijonhufvud*, Norstedt & Söners förlag.

Boken utgör egentligen en samling släktpapper, meddelade med vetenskaplig noggrannhet och fulla av mänskligt liv. Den handlar om utgivarens förfäder på mödernet, godsägaren greve Gustaf Sparre och hans hustru Ebba Bonde, men den av utgivaren själv författade prologen är ägnad åt den senares farmor och uppfostrarinna, gamla grevinnan Vivika Trolle till Trolleholm — en typ som snarast påminner om 1600-talets märgfulla och rustande herrgårdsfruar. Gustaf Sparre, en f. d. officer, som i likhet med så många andra svenska adelsmän tagit avsked 1789 av missnöje med Gustaf III:s politik, framträder på svågern Ehrensvärds ypperliga karikatyrer med något stram hållning gent emot de »inspektorer och gästgivare, advokater och pack» han stundom i egenskap av

blekingsk godsägare nödgades umgås med. I verkligheten synes han dock ha varit mera »porterad för melancolie än för stora societeter», och hans förtidiga död (1802) lämnade hans hustru i en sorg som tar sig enkla och gripande uttryck i de anteckningar om mannen hon sedan nedskriver för sina båda små söners räkning. Utan tvivel är det hennes personlighet, som utgör det starkaste inslaget i denna bok: hennes stil är skonad och målade — just på grund av sin lyckliga frihet från all skolning. Boken för oss direkt in i det gustavianska sekelskiftets intima vardagsliv inom en högaristokratisk familj av gammaldags tro och heder, och den har inga andra rokokosnirklar än sådana, som oundvikligt höra till tidens uttryckssätt. Sigröd Leijonhufvud är att lyckönska till förfäder, vilkas släktkrönika är roande, utan att ha det ringaste med skandalkrönika att göra.

LYDIA WAHLSTRÖM.

Solskivans land. Skildringar i ord och bild från det gamla och nya Egypten av *Hanna Rydh*. Bokförlaget Natur och Kultur.

Aton, solskivan, lyftad i den långvingade fågelns klo, lyser gul under de överskyggande vingparens prakt på bokens pärm. Den ger det rätta anslaget åt dessa fantasieggande och kunskapsrika skildringar från faraonernas land, där förf. med förfaren hand leder oss tillbaka till mångtusentårigt gamla — gömda och i monument och fornlämningar återuppståndna — kulturskedens liv och dessemellan skisserar fram nutidsbilder av det moderna Egypten.

För att göra rättvisa åt dr Rydhs utomordentligt intressanta bok borde en arkeolog och egyptolog här yttrat sig. En lekman kan endast vittna om hur suggestivt levandegjort seklernas längst förgångna Egypten och några dess härskargestalter tråda fram genom förf:s målande skildringskonst. Det rika bildmaterialet, varmed boken illustrerats, är härtill ytterligare medverkande.

Några stycken av nutidsbilderna äro redan kända av Herthas läsare. Dr Rydh har presenterat för oss både konung-drottningen Hatshepsut och den lilla självförsörjande Sit Assan, och vi ha sett det nutida Egyptens små flickor passera revy i Kasr-el-Dubara College och bli både klokt och bestämt handledda av skolans svenska föreståndarinna. I sitt nuvarande sammanhang utgöra dessa skisser värdefullt kompletterande moment av den större bild boken ger av det gamla och nya Egypten.

E. K—n.

De fem pärlorna av *Elin Wägner*. Albert Bonniers förlag.

I fall detta är en bit faktisk världshistoria, från de närmast liggande omstörtningstiderna, är inte gott att säga. Om så är har den nedskrivits på fan-

tasiens chifferspråk, och nyckeln har inte givits oss i händerna.

Men härpå är det oviktigt att grubbla. Intresset ligger vid problemet i boken, den stora frågan om rätten att döda. Credo tvivlar tillräckligt starkt på den rätten för att bli medlet till sin egen älskades död. När hon hindrar honom från att slå till — eller rättare sagt vinner uppskov av honom — är det han som faller. Honom, som »riksföreståndaren» ville nå, han får i stället tid att döda. De fem dagarnas frist, »de fem pärlorna», som hennes älskade skänkte henne, blevo hans ödes fullbordan.

»Kanske, Credo, att jag haft för litet tro», skrev han i de dagarna till henne.

Inte utan skäl gav Elin Wägner henne namnet Credo. Hon trodde — och trodde väl ännu när hon satt vid Sebastian Martius dödsbår: att det var bättre att dö än att döda.

Berättelsen jagar fram med de upprörda händelsernas egen våldsamma takt, och Elin Wägners skickliga teckningskonst har givit även åt denna bok sitt förnämliga märke.

E. K—n.

Vintermyren. Berättelse av *Astrid Väring*. P. A. Norstedt & Söners förlag.

Astrid Väring vann redan genom fjolårets vederhäftiga och intressanta bok *Frost* en allmän erkänsla, och säkerligen blir hennes bok av i år, *Vintermyren*, ej mindre uppskattad.

Frost var det oårens Västerbotten med svält och hungersnöd och västerbottniskt liv i söcken och helg, som bildade bakgrunden för människödena; i *Vintermyren* är det spekulations tidens Västerbotten, då bönderna i sus och dus leva upp dagspenningarna, förtjänade vid sågverken, och i dum slöhet och av ren okunighet låta skogen och jordbitarna gå

sig ur händerna, som tjänar författarinnan till bakgrund.

Redan i *F r o s t e n* fann man tendens till att låta boken bli en självhistoria, och i *V i n t e r m y r e n* är steget taget fullt ut. Naturligtvis måste det kulturhistoriska då träda i bakgrunden, och det är en smaksak, vilket man finner fördelaktigast. Vid skepelsen, ett drag som ännu i våra dagar låder vid västerbottningarna, blir i *V i n t e r m y r e n* rent symbolisk. När Mats strider mot vidskepelsen och svartkonsten, förkroppsligade i vittras gestalt, så strider han emot åtrån och begäret efter Anna-Greta. För Anna-Greta betecknar vittorna det falska, tomma, bedrägliga, och när hon lämnar välmåga och goddagar, så blir hon kvitt vittra. Även mor Brita lämnar vittra, lämnar tilliten till folks domar och till yttre, ohållbara ting och böjer sitt huvud, ödmjukt sökande gottgöra vad hon brutit mot barnen.

Stor-Grubben, slutligen, den mest suggestiva symbolgestalten, Stor-Grubben täres av samvetsqual och böjer sitt stora huvud i gråt, bekännande sina falska gudar: Mammon och Makten.

Slutligen är tiden inne för rättträdigheten, arbetet och kunskapen, symboliserade i Mats gestalt, att skänka Tavleby och dess bönder välgång och enighet. I en vision ser man Vintermyren, uppodlad av gemensamt arbete, och över den dra »Utomåkers- och Inomåkersbönderna» i ett fridfullt tåg. Man har ej mera blott tankar på egen välfärd, utan även på det allmännas väl.

Det är Mats, som ser den synen, och man tänker på Selma Lagerlöfs hjältars många visioner. Mats är nog en avnämare till Lill-Ingmar, liksom denne rådför han sig i svåra frågor med sin döde fader och får då svar och trosvisshet från honom.

Astrid Våring är en skarp iakttagare. De miljöer och situationer hon upprullar verka alltigenom sanna och

sedda. Hon är psykolog, tycker gärna om att fördjupa sig uti långa argument och följer gärna minutiöst tankegången hos sina hjältar.

Stilen är episk och enkel, och rik på norrländska sammansättningar, såsom »lillminsten», »nyböckren», »åldersglädje».

V i n t e r m y r e n bör vara en välkommen julklapp till en var och en utmärkt bok för högläsning om vintertkvällarna.

MARGARETA SJÖSTRAND-MUNTHE.

Från Uppsalas horisont.

Ett mellan olika kvinnoföreningar i fjol här påbörjat samarbete har i höst fortsatts. Sälunda inbjöd Socialdemokratiska Kvinnoklubben några andra föreningar till Folkets Hus på en kurs av fyra föreläsningar över Nativitetsproblemet av dr Alma Sundquist. Något senare kallade Moderata Kvinnoförbundets Uppsalaavdelning samman intresserade föreningar till ett föredrag i flickskolefrågan, av skolförståndarinnan fröken Anna Pettersson.

Den 26 november gick ett stort möte av stapeln, till vilket Föreningen Frisinnade Kvinnor tagit initiativ, åtta stycken kvinnoorganisationer stodo som inbjudare. Det var alla de tre politiska föreningarna, flick- och samskole- samt folkskolelärarinneförbundet, husmodersföreningen, K. F. U. K. och Vita Bandet, alltså en ganska representativ samling. Saken gällde ett föredrag om *P s y k o a n a l y s o c h b a r n u p p f o s t r a n* av dr Alfhild Tamm, ett aktuellt ämne, där alla uppfostrare behöva någon insikt. Det blev också mottaget med allra största intresse.

F.-B.-F.-kretsarna.

G ä v l e k r e t s e n hade den 3 okt. anordnat möte med miss Edith Tancred som huvudtalare för aftonen. Miss Tancred talade över ämnet »Det kvinnliga polisväsendet i England och Skottland.» Kvällens möte hade inletts med att fru Hedvig Törjeson berättade om förbundets årsmöte i Ystad i juni.

G ö t e b o r g s k r e t s e n hade tillsammans med Anglo Swedish Society inbjudit miss Tancred att den 2 nov. hålla sitt föredrag om »Women police, a National and International Movement». En talrik åhörarskara följde med stort intresse miss Tancreds framställning av det så aktuella ämnet. — Då de i Göteborg anställda polis-systrarna ej behärskade engelska språket, hade fröken Anna Lönnerblad inbjudit miss Tancred att sammanträffa med dem på förmiddagen i Caroline Wijks sjuksköterskehem, där med hjälp av tolk och under sällskapliga former erfarenheter och åsikter utbyttes.

H a l m s t a d s k r e t s e n hade den 23 nov. ett möte, vid vilket fil. lic. Thorsten Friedlander höll föredrag om det svenska landstingets uppkomst, utveckling och betydelse. Kvinnliga lärjungar från de högre klasserna i läroverket, flickläroverket, folkskolan och fortsättningsskolan hade inbjudits.

H u d i k s v a l l s k r e t s e n sammanträdde den 8 nov. då fru Ellen Hagen, Stockholm, talade över ämnet »Banbrytande kvinnor i Sverige». Musik utfördes av fru Ingeborg Fors.

K r i s t i a n s t a d s k r e t s e n hade den 8 nov. sammanträde under ordförandeskap av fru Elisabeth Sjövall. Fru Anna Herrlin, Lund, berättade om »Ett besök hos Elsa Brändström» och om dennas verksamhet för de tyska barnen.

M a l m ö k r e t s e n sammanträdde den 15 nov. å Kungsparkens restaurang, varvid fru Elisabeth Quensel redogjorde för förbundets årsmöte i Ystad i juni. Härefter talade barnavårdsmannen fröken Lisa

Lönegren om »En barnavårdsmans arbete och uppgifter».

L u n d a k r e t s e n hade den 28 nov. ett synnerligen talrikt besökt möte å Grand Hotel, varvid författarinnan Elisabeth Kuylenstierna-Wenster höll föredrag om »Svenska författarinnor i nutiden», varvid hon särskilt uppehöll sig vid Anna Lenah Elgström, Selma Lagerlöf, Marika Stjernstedt och Elin Wägner. Efter föredraget samkväm.

N o r r k ö p i n g s k r e t s e n av Fredrika-Bremer-Förbundet hade den 26 okt. anordnat ett möte med miss Edith Tancred som talare. I Stadshusets festsal samlades en intresserad åhörarskara bland vilka märktes stadsfullmäktiges ordförande, representanter för polisen och stadsfullmäktige m. fl. Miss Tancreds föredrag om »Kvinnlig polis, ett aktuellt krav» tolkades av fröken Esther Lindström. Det med stor uppmärksamhet åhörda föredraget mottogs med livliga applåder. V. ordf., fröken Greta Leijon framförde auditoriets tack till miss Tancred och överlämnade blommor.

Torsdagen den 17 nov. hade kretsen ett talrikt besökt sammanträde å Hushållsskolan Margaretas festvåning. Fröken Esther Lindström redogjorde därvid för Fredrika-Bremer-Förbundets möte i Ystad i somras. Sammanträdet avslutades med gemensam supé.

N y k ö p i n g s k r e t s e n sammanträdde den 7 nov. Aftonen fick en särskilt festlig prägel genom att läns museet i Gamla Slottet — genom intendentens tillmötesgående — ställts till kretsens förfogande. Rektor Honorine Hermelin sörjde för kvällens föredrag med ämnet »Uppfostran till samhällsliv». Härpå följde en stämmingsfull fest i de gamla salarna där den sirliga menuetten trädde till spinettens spröda klang under ljusglansen från kristallkronorna och där gången tid åter fick liv i rokokodräkternas luftiga gratie.

Följande söndag, den 13, hade kretsen för att stärka sin kassa anordnat en matiné på Röda kvarn under medverkan av pianisten fröken Märtha Ohlson och fru Andersén-Borell.

Stockholmskretsen hade den 28 nov. ett offentligt, talrikt besökt diskussionsmöte i Läkarsällskapets stora sal i frågan: Den kommunala flickskolan. Inledare var föreståndarinnan för Brummerska skolan, fröken Gunhild Almén. I den livliga diskussionen, som räckte fram emot midnatt, deltog närvarande representanter för några av de arbetsområden till vilka den föreslagna praktiska linjen avser att ge en förberedande utbildning; bankdirektör Lagercrantz, byråchefen i Riksförsäkringsanstalten Odelstierna, sekreteraren i generalpoststyrelsen Flodman uttalade en del omdömen för och emot förslaget i vad det angick dettas avsedda praktiska värde, till vilket undervisningsrådet Wallin i sin egenskap av medarbetare i förslaget framlade sina synpunkter. Skolkökslärarinne- och handarbetslärarinneutbildningens intressen visavi förslagets praktiska linje framfördes även av representanter från de respektive hällen. Diskussionen, en förpostfäktning i frågan, kan sägas ha varit av särdeles god och utredande verkan med avseende på upklarande av olika ståndpunkter till förslaget.

Den 14 dec. hade Fredrika-Bremerskolan sin sedvanliga Luciafest, denna gång i Årstas klubblokaler. Amanuensen vid Nordiska museet Louise Hagberg höll ett av skioptikonbilder ledsagat föredrag om »Gamla julseder» och därefter kommo de ljusprydla Luciorna med sin traktering. Sång av fru Karin Borell.

Umeåkretsen hade den 12 och 13 nov. tvenne teateraftnar å Minervasalen,

varvid Topelius' »Rinaldo Rinaldino» presenterades för smättingarna och Helena Nybloms »En trasslig härva» och »Det ringe» framfördes till de äldres förlustelse.

Sceninstruktör och ledare hade fröknarna Ingrid Hübner och Henny Schönfeldt varit.

Det hela hade ordnats till förmån för länetets stipendiefond.

Vänersborgskretsen hade den 4 dec. Luciafest, varvid en dialog mellan Fredrika Bremer och den moderna Eva, företrädd av åtta olika gestalter, framfördes.

Växjökretsen hade den 28 nov. ett talrikt besökt kretsmöte, då läroverksadjunkt A. Thelin höll ett intressant och klargörande kåserande föredrag om »Till vad användas våra skatter?» Genom kretsstyrelsens försorg hade Kronobergs Läns Hemslojd i möteslokalen anordnat en smakfull utställning av mattor, gardiner, dukar, m. m. som väckte stort och berättigat intresse. Fröken Signe Hanson underhöll med musik, och det i allo trevliga samkvämet avslutades med tesupé.

Ystadskretsen sammanträdde den 15 nov. varvid docent Hilma Borelius höll föredrag om Magdalene Thoresen. Sång utfördes av fru Lilly Harkson och fröken Ida Björk till ackompanjemang av fröken Maria Lenander.

Den 8 dec. anordnades av kretsen offentligt möte varvid dr Karolina Widerström talade om »Sexuell uppfostran i hem och skola».

Den 13 dec. var Luciafest.

Kobbs Théer

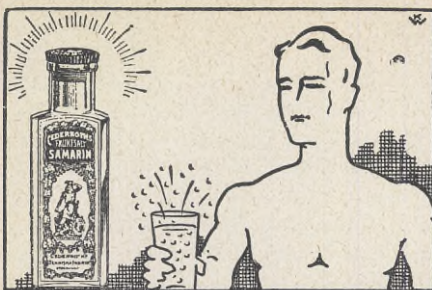
äro odisputabelt de

finaste

och i bruket de

billigaste.

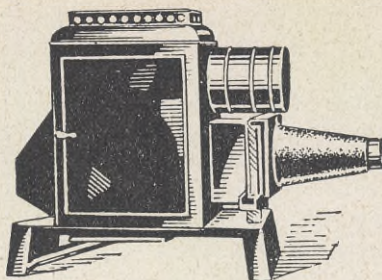
EN SUND KROPP

fordrar icke blott yttre vård utan även inre rensning av organismen från otjänliga ämnen. Detta uppnås lättast genom att regelbundet varje dag dricka ett glas av det härligt brusande *Fruksalt-Samarin*. Därigenom renas och uppfriskas blodet, tarmar och mage rensas och den skadliga urinsyran utdrives. Trötthet och olust försvinna och Ni känner Eder "i form".

Samarin kostar kr. 2.50 pr flaska och säljes överallt. Obs.! Ej i lös vikt.

**FRUKTSALT
SAMARIN**
HÅLLER FYSIKEN FIN

Cederroths Tekn. Fabrik
Stockholm

Balopticon
Skiptikon o. -bilder
Pathé-Baby
"Allt fotografiskt"

NERLIENS

KUNGSGAT. 19, STOCKHOLM

Blodbrist

Övervinnes bäst med järnmedicinen *IDOZAN*. Snabb verkan. Begär originalflaska à Kronor 3: 50. Fås å alla apotek.

IDOZAN A
svagt avförande.

IDOZAN B
ej avförande.

Kina-IDOZAN
särskilt stärkande.

ADVOKAT

JARL HEMBERG,

Fil. och jur. kand.

Regeringsg. 50, 4 tr. Tel. N. 268 94. Kl. 9-5.
Rättegångar, inkasso, familje-, arvsrätt.
Obemödl. fri rättegång enligt lag. Spec.:
Skadestånds- och fastighetsärenden.
Skriftliga förfrågningar besvaras.

Stoff och Stil

20 NORRLANDSGATAN 20

TEL. 30399

Mottager beställningar
på elegantare och
enklare klänningar.
Förstklassigt arbete.
Moderata priser.

Johanna Brunssons Vävskola, Stockholm

Grundad 1873. Inneh. Alma Jacobson.

Utbildar praktiskt och teoretiskt vävlärarinnor och yrkesutövare och håller kurser i hemvävning.
- - - Försäljer mattor i handknuten flössa, rya, rödlakan, rosegång samt möbelyger, gardiner, vepor, klädningstygger m. m., vävgarner, vävstolar och vävstolstillbehör. - - - Skola och försäljning Kungsgatan 70, II hiss, hörnet av Vasagatan. Spårvagnslinjer 1, 2, 3, 5, 9, 11. Busslinje 2, 4. Tel. Norr 4 37, privatrum 133 63.

HERTHA

Tidskrift för den svenska kvinnorörelsen, utgiven av FREDRIKA BREMER-FÖRBUNDET.

Redaktör: *Ellen Klemán.*

Samtliga förbundsmedlemmar erhålla tidskriften. *Icke-förbundsmedlemmar* prenumerera å *närmaste postanstalt* eller i *bokhandel*. Pris för postupplaga: 1/1 år kr. 6:50; 1/2 år kr. 3:50; 1/4 år kr. 1:90. Lösnummer 65 öre. *Redaktion och expedition: 48 Klarabergsgatan, Stockholm.* Redaktionstid: *tisdagar och fredagar kl. 1-3.* Tel. Norr 48 50, 27 62. Expeditionen: *kl. 11-4 varje söckendag.* Tel. Norr 48 50, 27 62.

C. A. KAHL & Co A.-B.

Lärftskramhandel

3 Sturegatan 3, Stockholm
Telefoner: 25 38, Norr 8110

Linne- och Bomullsvavar
Zephyr för Herrskjortor

Linneutstyrsvaror och rikhaltigt lager
av damunderkläder

AKTIEBOLAGET Stockholms Nya Järnsängfabrik

E. L. ERICSSON

Specialaffär för

Sängar, Sängkläder, Soffor,
Ottomaner 1 och 2 bäddar,
Täcken, Filtar, Överkast,
Kuddar m. m., m. m.

Kontor & Utställning

16 Norrlandsgatan 16
STOCKHOLM Tel. 78 56, N. 7181

Mathilda Staël von Holstein

Ledamot av Sveriges Advokatsamfund
Malmtorgsgatan 3, STOCKHOLM
Telefon: 288, 289

Familjerätt. Hyresärenden.
Testamenten. Bouppteckningar.

*Förfrågningar från landsorten
besvaras omgående.*

Advokat

Eva Andén

Jur. Kand.

Led. av Sveriges Advokatsamfund.
Herkulesgatan 14, Stockholm
Tel. 7576, Norr 18336

*Specialitet: Familje- & arvssaker,
bouppteckningar och testamenten.*

Även skriftliga förfrågningar.

LILJEHOLMENS

Julgransljus

(Barnljus)

vita och kulörta

äro

Julmarknadens

bästa!

Innehåll.

Behörighetslagens tillämpning.

Kvinnlig polis i Storbritannien. Av *Edith Tancred.*

Maikki Friberg.

Kommunal flickskola. Av *Greta Stendahl.*

Anna Ljungberg. Av *Emma Aulin.*

Skolliv och själsliv. Av *Anita Nathorst,*

Stockholms-Ro.

Det nyaste Amerika. Av *Ellen Kleman.*

F.-B.-F.-skrivelse ang. telegraf- och postassistentkompetens.

Från bokvärlden. Anmälningar av *Ellen Kleman, Margareta*

Sjöstrand-Munthe, Lydia Wahlström.

F.-B.-F.-kretsarna.

Öka hemtrevnaden

med en

HANDÖLS
TÄLJSTENS-
KAMIN

